

נועם עומר: האמן והמוזה

האמן והמוזה

אוצרת: גלית סמל

במבט ראשון מעוררים הציורים של עומר השתאות והיסחפות המעורבות בתחושה של הצפה. תחושת השיטפון האסתטי של הגירויים, שלא נותנים מנוח, מאפשרת הצצה לתוך עולמו הפנימי המוצף והמציף של הצייר.

הציורים מכילים פרטים רבים היוצרים עומס ויזואלי טעון שבורא עולמות אגדתיים וקסומים המושכים ומטרידים את הצופה. מארג הקווים צפוף וסוער וממלא באקספרסיביות את הלבד עד תום. מלאכת הציור של עומר היא רוגשת וטוטאלית. קווי מכחול צפופים ואובססיביים יוצרים דינאמיות מתפרצת המשתלטת על כל הלבד ומגלים את ההגזמה והמופרכות הטמונות בדימויים.

בשנים האחרונות מתמקד עומר בציורי דיו, פחם, אקוורל ואקריליק על בדים גדולים מאד המתאפיינים במונוכרומטיות ייחודית. התחושה היא שהטקסטורות השונות של שחור, אפור ולבן יוצרות אין ספור גוונים, קרים וחמים, הרמוניים וקונטרסטיים. אפשר כמעט להגיד שהוא לא זקוק לצבעים על מנת לצייר בצבעוני. העבודות מלאות בסימבוליקה מסתורית הנעה בין טרגיות לגרוטסקיות ובין אבסורדיות להגיון. מתוך העבודות נגלים עולמות היסטוריים נכחדים, שגיבוריו המיתולוגיים ממשיכים להופיע ביצירותיו כל פעם מחדש.

עולמו של עומר הוא עולם תזזיתי שמפציץ ומציף. נדמה שהדמות והרקע, המקווקוים באופן דומה, כמו ניזונים זה מזה. הרקע נוצר ומתהווה מתחושתיה של הדמות והדמות נולדת מתוך הרקע. הרקע חודר לתוך הדמות ומשנה אותה והדמות נשבת בעולם שהיא האצילה.

הציורים מעוררים חוויה של גודש, תסיסה רפטטיבית, מערבולות והפצצה של צורות וכתמים המהדהדים את מצבן המעורער של הדמויות שנמצאות במצב של מעבר ותהפוכה. כמה מן הדמויות מנסות לפרוץ או להגיח מממד לממד, כמו בלידה שמתרחשת בין העולמות, כשהדמות והרקע מתחלפים בתפקידים, לובשים ופושטים צורה, פעם מופיעות כרוחות רפאים, ופעם באופן חתוך, כאילו החלק החסר עדיין נמצא בממד האחר ממנו הדמות מבקשת לבקוע.

הציור נבנה מתוך תנועה תזזיתית. זהו עולם בו הקיום מבוסס על זהויות נזילות, כמו למשל בציור "הבשורה", בו דמות המלאך שבציורי הבשורה המסורתיים הוא אשה שמנה מרחפת ואילו הבתולה שאמורה לקבל את הבשורה היא גבר נבון השקוע בתוך עצמו. הדבר מאזכר את מושג המודרניות הנזילה של זיגמונט

מכשפה, 2015, דיו על בד, 162x212, Witch, 2015, ink on canvas, 162x212

האמן והמוזה, 2018, דיו על בד, 230x200, Artist and Muse, 2018, ink on canvas, 230x200

באומן שבכך סיפק ניסוח אחר של רעיון הפוסט-מודרניות, בו משתנים תנאי חיים חברתיים ופוליטיים ללא הפסק. במודרניות נילה הזהות שלנו אינה יציבה, והיא מייצרת חרדה וחוסר ביטחון קיומיים שלא היה להם תקדים בעבר.

הדמויות התלת-ממדיות משדרות תחושה של גשמיות מחד ותנועתיות מאידך. הדמויות יוצאות מן הגלים שברקע המגדירים אותן והן נמוגות ונטמעות חזרה (הדבר בולט במיוחד בציור "לב ים"). אין רגע של שקט, לא בתווי הפנים ולא בגוף. הכל זורם.

הדמויות של עומר מתקיימות בייצוגים שונים של זמן, החותרים לבו-זמניות. זהו זמן חדש, המתקיים באין-מקום, או במרחב שמשלב בין עבר להווה, בין נוכחות פיזית לסימבולית, בין מציאות לדמיון. הדמויות נעדרות קווי מתאר ברורים, כך שהגבול בינן לבין הרקע מיטשטש. על אף זאת, מצליח כל ציור ליצור מערכת מגובשת בתוך הזמן והמרחב הייחודיים בהם הוא מתקיים.

הסיפורים שטווה עומר בציוריו סביב המוזות שלו לקוחים משלל רב של מקורות - ספרותיים, מיתולוגיים וציוריים. אחת "המוזות" המרכזיות של עומר היא הצייר לוסיין פרויד. בתערוכה הנוכחית מסתרות כמה וכמה מחוות לפרויד. אמנים אחרים מסתתרים אף הם בתוך הגלים, ביניהם: דה-וינצ'י וואן גוך, אשר נוכחים באובססיה שלהם ושל עומר למערבולות; וויליאם בלייק ועולמו המטורף, בו האדם-אמן זוחל על ארבע כדי לחפש פירור של המוזה העומדת מעליו כמו אדונית (בציור "האמן והמוזה" שעל שמו נקראת התערוכה); ומונק, שהעצב שנוטף מכל ציוריו חודר עמוק גם לליבם של גיבוריו המובסים של עומר.

האופי הייחודי של הדמויות מבטא עולם אפי ואגדי שמאפיין את כל יצירתו של עומר. כך, המלט הוא הלפיד שמדליק את הבעירה שבולעת את המבנים הקלאסיים של הממלכה. המחווה לשייקספיר, שהוא אולי המוזה הטרגית והגרוטסקית האולטימטיבית, ממשיכה בדמויות של מקבת, פאלסטף, המלך ליר והשוטה. דמויותיו של עומר נזרקות לתוך עולם כאוטי שבתוכו הן צריכות לשרוד. בשני הציורים הגדולים "האמן והמוזה" ו-"הבשורה", דמותו של האמן מופיעה כאנטי-גיבור שמכפיף את עצמו לדמות נשית רבת עוצמה, אשר פוקדת עליו, כמו שפוקדים את הנבואה על נביא נבוכ, אילם ומתרפס.

ההתבוננות בציורים דורשת הרהור, עיון והשהייה. נדרש מבט ממוקד מקרוב ובו זמנית גם התבוננות מרחוק שתופסת את מרחב הפעולה של הדמויות. העבודות המורכבות והמרשימות מוכיחות את העובדה שתשוקתו של עומר לצייר היא מפעל חייו, שלו הוא מקדיש את כל זמנו, כוחו ודמו.

¹ זיגמונט באומן, מודרניות נילה, תרגם בן ציון הרמן, הוצאת מאגנס, 2007

Annunciation, 2015, ink on canvas, 282x214, דייו על בד, 2015, הבשורה, 8

King Lear, 2018, ink on canvas, 100x100, דייו על בד, 2018, המלך ליר, 7

Falstaff, 2018, ink on canvas, 70x100, דייו על בד, 2018, פאלסטאף, 7

Deep Sea, 2015, ink on canvas, 285x214, דייו על בד, 2015, לב ים, 7

The sense of mutual absorption between the figures and the background is the central theme of "Deep Sea", where a menacing group seems about to close upon the central figure (the sea-captain?), while the waves of the surrounding sea seem about to close upon the menacing group. There is no inkling of stability in view. Everything flows.

Omer's characters seem to exist in mythological time, a time that never was and therefore always is. Though the figures often lack a stable contour, each painting creates its own crystalized reality, where the vortex gains a pictorial permanence.

The stories that Noam has spun around his "muses" have their origin in various artistic, literary and mythological sources. One of his chief muses is the painter Lucian Freud. Quite a few references to Freud are hidden in the present show. Other artists are also ensconced between the waves, such as Da Vinci and van Gogh (who are homaged in Noam's obsession with eddies), William Blake with his crazy world (where the Artist-Adam crawls on all fours to collect some crumbs of inspiration from the muse that's stand upon him like a domina, and Edvard Munch, whose melancholia seems to pervade Omer's defeated heroes to the marrow.

The characters reflect Omer's interest in the epic and legendary. His Hamlet is a human torch who kindles a fire that swallows up the classical buildings of the realm. Omer's homage to Shakespeare continues with McBeth, King Lear, Lear's fool, and Falstaff. Shakespeare's tragic and grotesque heroes, who are often hurled or shipwrecked into the stage of life, are fitting inhabitants of Omer's art. They tell us of his view of the artist as a paradoxical figure, a prophetic anti-hero, at once sovereign and submissive, wallowing and glorying in the enforced message he is obliged to bear.

Viewing those pictures requires from us an inner pause, an effort at contemplation and reflexion. They demand the viewer to position himself at a distance and then closer up. Those absorbing works indicate that painting is Omer's life mission, to which he totally consecrates his time, energy and heart.

המלט, 2014, דיו על בד, 160x202, Hamlet, 2014, ink on canvas, 160x202

Design: Dafna Graif | Photography: Ariel Yanay-Shani | Printing: A.R. Printing Ltd. || © All rights reserved by the Artist

עיצוב: דפנה גרייף | צילום: אריאל ינאי-שני | הדפסה: ע.ר. הדפסות בע"מ || כל הזכויות שמורות לאמן. יולי 2019.

המידות בסנטימטרים | Measurements are given in centimeters

The Artist and The Muse

Curator: Galit Semel

At first sight Omer's paintings awaken a feeling of bewilderment. The unceasing torrent of stimuli allows us a blink into the painter's engulfing inner reality. The observer may lose his footing, imagining what it means to be submerged in such a world.

The abundance of detail creates an overload that entraps and intrigues. The thick texture of lines and stains fills the canvas to overflowing. The brush strokes are thickly crowded, creating an explosive dynamic that exposes the critical condition of the characters.

In the periods in which these works were created, Omer focused almost exclusively on large monochromatic canvases. The many shades of black and grey engender infinite tonalities, at once dissonant and harmonic. One could almost say he does not need to use colors in order to make colored paintings.

There is a bouncing and frenetic quality to these works. Figure and ground seem to change places, feeding and devouring each other. The figures continuously dissolve into the background or seem to be re-born out of it, in a kind of repetition compulsion or eternal return.

The heroes of this personal mythology are in constant transformation. The works are filled with a mysterious symbolism, which wavers between the tragic and the grotesque, the rational and the absurd. Some of the characters seem caught in the attempt to cross over from one dimension to another. Some are specters; others are mutilated, or cut off. The missing part seems to be still in the other dimension, from which they are trying to emerge.

In this whirlpool things often become their contrary. Thus in the "Annunciation", the angel of the traditional iconography becomes a very fat hovering woman, while the virgin, who should be the addressee of the angel's message, here appears as a perplexed male, deeply plunged in his own obsessive thoughts. This fluid world reminds us of Zygmunt Bauman's¹ "liquid reality", a concept that aimed to characterize the post-modern experience, in which the social and cultural coordinates keep changing continuously. The dizziness engendered by such a liquid-reality corresponds well with Omer's distressful perpetual mobile.

¹ Zygmunt Bauman's, Liquid Modernity, Polity Publisher, 2000.

Noam Omer: The artist and the muse